

Հանրապետության հրատարակի ճարտարապետական միջավայրը մեծապես հասարակական մեծ կյանքի գլխավոր ասի-բուսների խնամքի արժանի արձան էր, եւ որը համանուն գաղափարախոսության խոսակցական հետ անվերապահ հեռացվեց հրատարակից, փոխեց հրատարակի ոչ միայն ճարտարապետական, այլև ամբողջ միջավայրը (այն ազատագրվեց, մահվան): Արդեն շուրջ 20 տարի արձանի տեղը թափուր է, ներկայումս ծաղիկներ են, եւ վաս չէ, կարծես: Բայցեւայն դեռ նույն վայրում Հայաստանի 3-րդ Հանրապետությունը խորհրդանշող հուշակոթողի տեղադրման գաղափարը մեծապես եղել է եւ այսօր էլ Երջանառու է՝ հասարակության, մտ-

ցուն է եւ որոշակի է փոփոխվել: Կառույցի կանոնիկ, առանց ծանրաբեռնող դեզայնների թափառելով՝ հստակ, հարթ ձեւերը, կարծում ենք, բազմա-նորեն կլրացվեն արձանախմբի գեղագիտական ճիշտ մոտեցմամբ, ինչը ենթադրում է առավել կենդանի, առաձգական եւ ձկուն արտահայտչականություն:

Կոթողի հորիզոնական շերտ ներկայացնում է հարթակ՝ նախ-

րությունը ֆարագործական մեծ արվեստի նկատմամբ, դրանք իրարեւրեալ ֆարագործական գլխավորեց-ներ էին:

Այդ ընթացքում բազմաթիվ էս-փրզներ են արել: Փորձում էի մարմնավորել հայ ժողովրդի վերած-նունդը խորհրդանշող գաղափար, մտադրեցի էի տնայնաբնությունների հարթակ եւ հայ ժողովրդի վերածնունդի խորհրդանշող-հուշարձանը՝ փյունիկյան թռչունի տեսքով՝ բարձր, խաչաձեւ թեւերով: Ունեցել են նաեւ ծիածանի, եռագույն կա-մարի գաղափարն արտահայտող մի շարք էսփրզներ: Սա-կայն որեւէ նյութից, առավելա-պես ֆայբր Գլաս ծիածան հնարավոր չէ ստանալ, դա բնու-թյան, արեւի լույսի մեծազանգու-ն է: Անընդհատ մոտ մտադրեցի, մոտ էսփրզներ էին ծնվում, սակայն դրանցից ոչ մեկը ինձ չէր բավարարում: Մի օր մասա-հաբար հեռուստա-տեսությամբ լսե-ցի հայտնի երգը՝

«Ով հայ ժողովուրդ, ֆո փրկությունը ֆո հավաքական ուժի մեջ է» եւ «Ես իմ անուշ Հայաստանի արեւահամ բառն եմ սիրում»: Մյուս երկուսը համաժողովրդա-կան հարցման արդյունքում է որո-վելու, այգու կողմից խաչադաս-կերի վերելում՝ սուրբգրային, ֆրի-սոնետական դասգամը մեր հավա-սարմության առավաճեցյան է Հայ առաքելական եկեղեցուն: Ստեյա-յի վերելի փարոսը՝ Հայաստանը որդես համայն հայության հանգր-վանի գաղափարական մարմնա-վորումն է:

ՄԵԼԱՅԱ ԲԱՐԱՆՅԱՆ

3. Գ.- Կորյուն Հակոբյանն այս նախագիծը նախադրեց ներկայացրել է անվանի մի ֆանի ճարտարապետների, իր ընկերներին՝ գնահատման, կարծիքների, խորհուրդների ակնկալիքով եւ բա-նակապետներին օգնելով որոշումներ: Մասնագիտական կարծիքները սարբեր են, ինչպես ինքն է ա-սում՝ դրանց մեջ նաեւ «նախ-կինը հիշեցնող եւ կամ կոմու-նիստականի շունչ ունեցող»: Այս վերջինի առիթով ճարտարա-պետը որոշակի վերադարձվում ունի. «Կառույցի կոմպոզի-ցիան թելադրված է միջավայր-ով: Նախկին կոթողի նախա-

Ազգային միասնության գաղափարը՝ Հանրապետության հրատարակի հուշակոթողի հիմքում

Ծաւրաւապետ Կորյուն Հակոբյանի նախագծի առիթով

վորականության, իշխանական Երջանակներում. այն իրագործելու համար նախընթաց չորս հանրապետական մրցույթներում ներկայացված նախագծե-րից որեւէ մեկը փաստորեն չբա-վարեց լուծարման չափա-նիշները:

Օգոստոսի սկզբներից ընթա-ցող 5-րդ մրցույթին ճարտարա-պետության ազգային թանգա-րան-ինստիտուտում ներկայաց-ված են մի շարք նախագծեր՝ դր-ված հանրային ցուցադրության: Հանրապետության հրատարակի հուշարձանային համալիրի մր-ցութային նախագծերը սակա-վաթիվ են, եղածների մեջ ընդ-գծված են կամարային լուծում-ներ, սյունաշար-սաճարաշիջ կոմպոզիցիաներ, հուշակոթո-ւններ՝ սարբեր խորհրդանիշներով (զանգեղ, աղավնի, գունդ եւ այլն):

Մտախոհականության մասի առաջին ցուցադրությունը նա-խագծային էսփրզի մի ֆանի սարբերակ է ներկայացնում. հեղինակը՝ ճարտարապետ Կո-րյուն Հակոբյանը, առաջին մասնակցությունն է ունենում այս մրցույթին: Մա ներկայաց-րած նախագիծը՝ հորիզոնա-կան գրանիտ հարթակի (40 մ) վրա վեր խոյացող գրանիտ ստեյլայով հուշակոթողը (30 մ) խորհրդանշում է մեր մեծապա-նության մոտ ժամանակների գաղափարաբանությունը: Որ-դես ճարտարապետական հա-մալիր՝ դասական ոճի մեջ, ա-ղագա կառույցը զուտ ձեւերի համադրություն է՝ ինչ-որ տեղ խոսակցաց, բայց հաստատա-կանությունն ներշնչող: Զարի ուղղահայաց եւ հորիզոնակա-նի լուծումը հասման տեղում կենտրոնացնում է ճարտարա-պետական մտադրման հիմնա-կան՝ ազգային միաբանության գաղափարը, որն արտահայտ-վում է արձանախմբի միջոցով, այն է՝ մեծության, մտավորա-կանության եւ ժողովրդի միա-նակամության, այլ կերպ՝ ներ-դաշնակ հասարակության բաղ-ձալի իրականացման: Զանգա-կախումը նախագծային վի-ձակում է եւ լիովին մեակված չէ, առայժմ միայն մտադրա-

կինը հիշեցնող, որի կառուց-ման համար օգտագործվելու են նախկին հուշարձանի տա-րածված նախագծերը: Ընթացիկ անցկացման համար նախատեսված է հավաքակա-նի սրբուհ: Ուղղահայաց շերտի վեր խոյացող ստեյլան դասական խորհրդանիշ է բարձր գաղա-փարների հավերժության, հա-ստատականության, կատարելու-թյան ձգտումի եւ այլ: Նախա-տեսված է ստեյլայի ֆառակող-մանի խորհրդանշող հայ ժողով-րդին ուղղված դասական փո-րագրություն եւ իհարկե հայ եկե-ղեցին, հոգեւոր կյանքը խոր-հանուր խաչադասերի տե-ղադրում: Ամենավերելում առա-ջարկվում է Հայաստանը որդես համայն հայության հանգրվան խորհրդանշող փարոսի տեղադ-րում. այն դասակարգվում է որ-դես ֆառակող նախադրերի մեջ ճառագայթաձեւ հավաքված երեք գույնի լուսավոր էլեմեն-տներ եւ մի հզոր լուսե ճառագայթ դեղի երկինք ձգվող: Մթուն այն դանդաղորեն վառվելու եւ մա-րելու է:

Նախագիծը որոշակի խմ-բագրման է ենթակա. հստակեց-վելու են արձանախմբի ձեւերը, համաժողովրդական հարցմամբ որոշվելու է ֆարախորհրդանիշներից երկուսի տեսքը (առաջին երկուսը ճար-տարապետը ինքն է ներկայաց-նում), ընթացվելու է ֆարի գույնը (նախատեսված է ժիտմիրի կար-միր գրանիտը): Ըստ ճարտարա-պետի, հարեւան շերտերից նվազ ա-կաթիվ են նախատեսված, այ-սինքն՝ բաց վարդագույնից ալե-լի թույլ (նախագծի կարմիրը հրատարակի ճարտարապետ-ության գունային ֆոնին չի համա-դասարանում, բացի այդ, կարմիրն այստեղ վանող զգաց-ողություն է առաջացնում):

Կորյուն Հակոբյանը մինչ այս մրցույթը բազմաթիվ նախագ-ծեր ունեցել է, բայց չի ներկա-յացրել:

- Նախկին արձանը հանելու ա-ռաջին իսկ օրից մտածել են այս մասին: Պատվանդանի ֆանդումը, ամխան ջարդը ժողովուրդը իր-վացիորեն որակեց որդես բարբա-

«Ու-ուսի սլած, առյուծի մնամ» եւ հանկարծ հասկացա, որ հենց դա է փնտրած՝ միասնության գա-ղափարը. վերածնունդի գաղափարը վերափոխվեց միասնության գա-ղափարի: Իմ առջեւ երկու խնդիր ունեի. նախ՝ օգտագործել նախկին ֆարերը, դրանց վերադարձնել իրենց ծննդավայր:

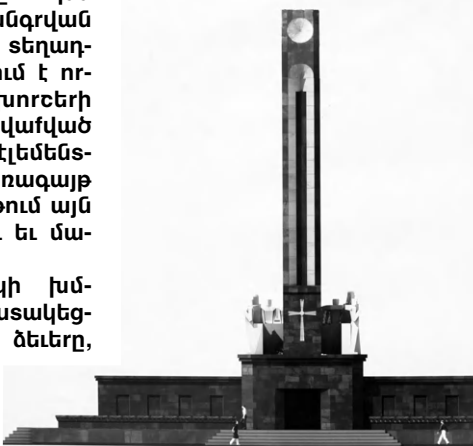
- Նորից ձեռով:
- Գրեթե: Զարի գույնն է փոխ-ված եւ իհարկե՝ կառույցի գաղա-փարական ամբողջ հենքը, ինչպես արդեն ասվեց: Երկուրդ խնդիրը՝ մեկտեղել հասարակության սարբեր շերտերի ցանկությունները. մի մա-սը Տիգրան Մեծի արձանն է այս-տեղ դասակարգվում, մեկ այլ մաս Մետրոպ Մաշտոցի, մյուսները՝ ե-

գիծը Կառնի է համամիութենա-կան մրցույթում, որի կոմպոզի-ցիան, ձեւը ոչ թե կոմունիստա-կան ֆառակալականության տե-սանկունից էր թելադրված, այլ՝ ֆառակալականության: Եթե, օրի-նակ, ժամանակներն այլ լի-նեին եւ այդ վայրում Տիգրան Մեծի արձանը դրվեր, միեւնոյն ֆառակալական լուծումն էր դասակարգվելու: Եվ եթե նախ-կին արձանը տեղադրվեր օղե-րայի խաչաձեւերում, չէր կարող նախկինի ձեւը ունենալ, կեսա-յին դիտել լինե:

Իմ նախագիծում սրբուհան՝ որդես կոմունիստական ֆառա-կալականության արհեստ, վերաց-ված է, որը ֆունկցիոնալ առու-նով իմաստագուրկ է, նախատե-սված է հավաքակա-նի սրբուհան՝ ծա-ծանվող ճառագայթով, ներհա-նարկում նախատեսված է նկուղ ծառայողական սենյակների հա-մար»:

Վերջին 3 տարիների աշխա-տանքային ակտիվությունը ճար-տարապետին բազմաթիվ նա-խագծերի ծնունդ է սվել, Կո-րյուն Հակոբյանն աշխատա-բար է հանգել վերջին տարե-րակին: «Նախկին հուշակոթո-ղի հարթակի ֆարերն են ինձ ստիպել, դրանք մոռցի գործածելու մղումը թելադրեց կոթողի այս-դիպի կոմպոզիցիան: Այնպես որ, ֆարերի օգ-տագործման հեղինակն եմ ես: Կոմունիստականի շունչ այս նախագիծում չկա, որովհետեւ գաղափարախոսությունը միանգամայն սարբեր է. դասա-կան-ազգային մտածողություն է հիմնում դրված:

Հանգոված եմ Հայաստանի մայրաքաղաքի կենտրոնական հուշարձանը՝ ճարտարապետ-րեն կատարյալ լուծում դիտել ու-նենա եւ արտահայտված լինի մա-մենաբարձր չափանիշներով՝ ֆառակալական գրագեց, գա-ղափարապետ աղբյուրից, գեղա-գիտորեն բարձրարվեստ: Հեղի-նակի անձը կարելու չէ, եթե ո-րեւէ մեկը ներկայացնի ավելի լավ նախագիծ, առաջինը ինքս կենտրոնավորեմ: Հանրապետ-ության հրատարակի համար դիտել ընթացիկ լավագույն նախագի-ծը»:

Ն Ա Վ Ա Ս Ա Յ Գ Ո Ւ Կ Ո Ղ Ս Ի Յ

կեղեցի, խաչ եւ այլն: Ժողովրդի միասնության գաղափարը (ուս-ու-սի սլած) ֆունկցիոնալապես ար-տահայտված մի կողմից՝ Տիգրան Մեծի, մյուս կողմից՝ Մետրոպ Մաշտոցի արձաններով է մարմնա-վորվելու եւ մասն միացնող-կամ-ջողը՝ ժողովուրդն է: Ամենա-խումբը կորածն է լինելու, դա-րային տղավորություն չթողնելու համար, այլ՝ Ս-ածն, այսինքն՝ դասակարգ, որ երկրի, հայրենիքի լի-նելիության գրավական է, նաեւ դասակարգության գաղափարն է այստեղ դրված, որ սթափության է մեզ կոչում այս հեղինակը, բարդ օրերում:

Ստեյլան չորս խորհրդանիշ, չորս դասակարգումով ուղղված մեր ժո-ղովրդին. հրատարակի եւ «Արմե-նիա» հյուրանոցի կողմից Ե. Չա-րենցի խոսքերն են փորագրվելու՝

Մախիմ եւ Մեծիում Հակոբյանները չեն օժանդակելու իրենց նորոգած եկեղեցուն

Հուլիսի 30-ին օծվեց Զաքարյանի Եկեղեցիի Մուրք Ասվածաձիկն եկեղեցին, որը վերակառուցել էին Մախիմ եւ Մեծիում Հակոբյանները, սակայն վերակառուցողներն իրենք ներկա չզգնվեցին օծման արար-ողությանը, հավանաբար դասձանդ այն էր, որ Մախիմ Հակոբյանը հա-կասության մեջ է Սյունիքի մարզի Մուրքի խաչաձայնի հետ:

Հակոբյանները սրանով չա-վարսվեց: Եկեղեցին վերանորոգող-ները զայցան իրենց «համեստ» կա-րողությունից գոնե եկեղեցական սրբաբան ձեռք բերել Մուրք Ասվածա-ձիկն եկեղեցու համար, որտեղ ժամա-նակին իրենց դասերն են եղել հո-գեւորական: Մեծի այցելեցին Մուրք Ասվածաձիկն եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Տեր Սիմոնին: Մեր հարցախոսումը, թե ինչու եկեղեցական սրբաբան չկա, Տեր հայրը դասասխատեց. «Շատ տուտով ամեն ինչ կլինի. ես դիմել եմ Հայաստանում եւ Սփյուռքում բնակ-վող իմ ընկերներին, որոնք համաձայն են առել լծվել այս օրհնաբեր գործին: Արդեն դասվիրված են եկեղեցու վարագույրը, սուրբ սեղանի ծած-կանքները, խորհրդանշող ծածկոցները, մնացածը ընթացիկ մեջ է»:

«Իսկ Զանգեզուրի լողնամուկի-րենային կոմբինատը, մասնավորա-պես գլխավոր տնօրեն Մախիմ Հա-կոբյանը չի՞ օժանդակում»: Տեր հայրը դասասխատեց. «Դիմել եմ, բայց մերժում են ստացել, անգամ ծրագիր ունեւ առաջիկա 9 ամիսնե-րի ընթացքում դրոշմի մոտ 900 ա-րկերներին եւ ուսուցիչների մկր-տելու, երրորդ օրը մասն ցուն գնալու, մյուսներից հանելու եւ տնօրենի կարգ կատարելու, եւ բարեբարի ա-նունից մեկ Ասվածաձիկն մկրտե-լու, սա նաեւ բարեբարի դասվում է: Ուր որ ֆահանայի ոտքը դիտել, այն-տեղ աղանդավոր երբեք մոտ չի գործի. ինչ-որ չափով նաեւ մեր մեղքն է, որ այսօր աղանդավոր կա: Մախիմ Հակոբյանը ձեռք բերել լվացել է, մոտ է Սյունիքի մարզից դի-մեմ, ձար չկա, ի՞նչ անեմ, համայն-ֆային կյանքի միջոց ստեղծեմ, թե՛ ոչ: Աղանդը սկսել է մարդ ունեւ, իսկ մեծի ավիտոսում են մեր ազգի հոգե-ւոր դաստիարակության համար մի բարի գործ կատարել: Զահանակ Աստծո ծառան է եւ եկեղեցու սրա-սավորը, եւ ամենեւին էլ հաճելի չէ կամա թե ակամա ներհաճվել ինչ-որ ճղճիմ հարաբերությունների մեջ»: Մեր խոսակցության ընթացքում ակնհայտ էր, որ ֆահանակ Եւս նեղ-ված էր:

Նմանափոխ դեղմ արդեն եղել է Զաքարյանում, երբ ֆառակալա-կան Գետրոյանը Զաքարյանի թիվ երկուրդ մանկապարտեզը վերա-նորոգելու համար ստիպված է եղել դիմել ՄԱԿ-ի հայաստանյան դես-պարտի, որի աջակցությամբ էլ նա-խապարտեզը վերանորոգվել է, ո-րովհետեւ դարձյալ կոմբինատի տնօ-րենը ձեռք բերել լվացել էր: Շատ ցավա-լի է, որ մեր տունը վերանորոգելու համար ստիպված ենք այսուայնուրեք ընկնել, միջոցներ հնարավոր է, որ ինքներս անենք: Թե ինչքան կեսի մարզից-Մախիմ հակոբյանսու-թյունը, անհայտ է, բայց որ այս հա-կոբյանսությունից ստեղծում է ժողո-վուրդը, ակնհայտ է:

ՊԵՏԻՎ ԿՈՎՍՏԵՆԿՅԱՆ
Խմբ. կողմից. Եկեղեցի կամ դրոշմ կառուցելը սուրբ գործ է, այսինքն՝ դասակարգում է դիտ, ֆե-նը եւ մոտ ամեն բան թողնել մի կողմ եւ անել բարեբարությու-նը ամեն գնով: Պրն Մախիմ Հա-կոբյանը մեկ անգամ չէ, որ նույնպես է ազգանկեր ու հայրե-նակներ գործերի, որոնք միջակած են աղագային: Մարզից թե այլ դասակարգ՝ ժամանակավոր են:

Ոգեկոչում են հայազգի երգչի հիշատակը

«Արմինյն միտք սփեթեթթ» շաբաթաթերթի փոխանցմամբ օգոստոսի 8-ին Անկարայում Միշհաս Փաշա զորոջայի վրա գեցվող «Անկարա Յափը» Արվեստի կենտրոնում կայացել է հայազգի երգչի Արամ Տիգրանի մահվան երկրորդ տարեկիցի ոգեկոչումը: «Արամը Մերձավոր Արևելքի ժողովուրդների ձայնն է», նշել է այդ միջոցառման կազմակերպիչներից մեկը՝ Սահի Չեթինոյունը: «Միտք սփեթեթթը» լուրը արձանդել է «Յուրիքեթ դեյլի նյուզ» թերթից, որտեղ Վերջին 20-ֆիոլուն հավելել է, որ երկրորդ միջոցառումը երգչի հիշատակին կայանալու է հոկտեմբերի 15-ին Դիարբեկում:

Արամ Տիգրանը հանրությանը փառանքներ է առավելաբար իր ֆրեթն երգերով: «Նա ազատության համար զոհարող ժողովուրդների երգիչն է, ճնշված մարդկանց շունչը: Եթե մենք չենք կարող նրա մարմինը ֆիզիկապես ես բերել, ապա կարող ենք նրա ձայնը ու շունչը մի կարգավիճակում բերել», ասել է Չեթինոյունը: Չայազգի երգիչը վախճանվել է Դուռնասանում օգոստոսի 8-ին երկու տարի առաջ ել իր կնակուն ցանկությունը եր հայտնել թաղվել Դիարբեկում: Թուրքական կառավարությունը մերժել էր ցանկությունը՝ ասելով, որ նա Թուրքիայի քաղաքացի չէր: «Նախարարության որոշումով մարդիկ, որոնք Թուրքիայի քաղաքացի չեն, կարող են թաղվել այս հողում:

Այսօր կբացվի Կամերային թատրոնի 30-րդ թատերաերգանը

Թատերասերների սիրած Երեանի ղեկավար կամերային թատրոնը երեք ասանաձայնի ղախմունքում ունի: Անցած այդ ժամանակաշրջանում թատրոնի հիմնադիր և գեղարվեստական ղեկավար, ՀՀ արվեստի վասակավոր գործիչ, բեմադրիչ Արա Երնջակյանի ջանքերով մի ֆանի սերունդներ են ունեցել հայ թատրոն: Այսօր արդեն հասակ կարող են ասել, որ Կամերային թատրոնը դարձել է յուրօրինակ դարձնոց, որտեղ մասնագիտական փորձ ու հմտություն են ձեռք բերում աս երիտասարդ բեմադրիչներ, ռեժիսորներ, դերասաններ և արվեստի նվիրյալներ: Թատրոնն անցած 30 տարիներին 100-ից ավելի նոր ներկայացումներ է հանձնել հանդիսատեսի դասին ու մեծադեպ արժանացել վերջիններիս բարձր գնահատականին և ընդունելությունը:

Կներկայացվեն հանդիսատեսին: Թատրոնը ծրագրել է երեք նոր ներկայացումների առաջնախաղ, Արա Երնջակյանի «Ճանապարհ դեպի Եգիպտոս» ղեկավարում է «Ճանապարհ դ'Արևի առեղծվածը» (բեմադրիչ Արա Երնջակյան), որոնք կկայանան մեկ ամիս հետո: Իսկ թե ինչու մեկ ամիս, ֆանդի Կամերային թատրոնը մեկ ամիս հրավիրվել է ԱՄՆ, «ASA-ART» կորորացիայի կողմից, մասնակցելու «Ալիսի թատրոնները» միջազգային փառաճոնին: Հոկտեմբերի 9-ին մեծ հանդիսավորությամբ Լուս Անջելեսում կմեկնարկի փառաճոնը և կսեղ մեկ ամիս: Այդ մեկ ամիս ընթացքում Կամերային թատրոններին կներկայացվեն երեք ներկայացում՝ Արա Երնջակյանի (ղեկ-

սի հեղինակ և բեմադրիչ) «Իզեմ», «Կառավարական համերգ» և Լեոնարդ Յոնի «Ինչ արբերություն, թե ո՞նք հետ» (բեմադրիչ՝ Լուսինե Երնջակյան): Բացի Լուս Անջելեսից, նախատեսվում է նաև ներկայացումներ Բոստոնում և Սան Ֆրանցիսկոյում: Փառաճոնից հետո կարունակվի Երնջակյանի «Անտեր-գրունդ» և Եղվարդ Ռադիսկու «Ներոն» ներկայացումների վերականգնումը: Իսկ մինչ փառաճոն, սեղաններին վերջին «Մուսկվա» կինոթատրոնում կկայանա Արա Երնջակյանի սցենարով ու ռեժիսորական ղեկավարությամբ նկարված «Հորեյանական հաճախորդ» գեղարվեստական 1.30 ժամ տևողությամբ ֆիլմի ցուցադրությունը: Ինչպես տեղեկացրեց որն. Երնջակյանը, ֆիլմը երիտասարդ զույգի սիրո գեղեցիկ դրամատիզացումն է. հանդիպումը, զգացմունքների զարգացումը և... մնացյալը ֆիլմում: Ֆիլմում կնոջ դերակատար է ընտրվել Լուիզա Ներսիսյանը, իսկ տղամարդու դերը կատարել է վրաց ընդհանուր դերասան Դավիթ Կացառավային: Մաղթենք Կամերային թատրոնին հաջողություններ միջազգային փառաճոնում և սղասենք նորանոր ներկայացումների:

ՄԱՐԻՆԵ ԶՈՒՅԱՆ

Շիրակի ամառային գույները

Ցուցահանդեսի բացման տեսարանից

Երեկ ՀՀ նկարիչների միությունում «Հայկական ներկադրանակ» փառաճոնի ցուցահանդեսում տեղի ունեցավ «Շիրակի ամառային գույները» ցուցահանդեսի բացումը: Ավերված Հայաստանի անկախության 20 ամյակին: Կազմակերպիչներն էին ՀՀ նկարիչների միությունը, Գյումրու ֆաղափառաճոնը, «Լուսին» հայրենակցական միությունը, «Փյունիկ» հիմնադրամը:

Ցուցահանդեսին ներկայացված էին թվով երեսուն նկարիչների՝ Լեւոն Ներսիսյանի, Հրանտ Թադևոսյանի, Սոս Հարությունյանի, Արմեն Աթայանի, Վահագն Գալստյանի, Լուիկ Մինասյանի, Հայկ Միխայելյանի և այլոց աշխատանքները:

Ցուցահանդեսին ներկա էին ՀՀ մշակույթի նախարար Հասմիկ Պողոսյանը, ՀՀ Գործերի միության նախագահ Լեւոն Անանյանը, «Փյունիկ» հիմնադրամի նախագահ Լեւոն Սարգսյանը, «Լուսին» հայրենակցական միության նախագահ Սեդր Երիցյանը, Գյումրու ֆաղափառաճոնի մշակույթի վարչության ղեկավար Արսաշ Կարամաթյանը և այլք, որոնք իրենց ողջույնի խոսքով բացեցին ցուցահանդեսը:

«Հայկական ներկադրանակ» փառաճոնը դառնում է յուրօրինակ կամուրջ մասնակիցների և տեղի արվեստագետների միջև: Վերջիններս, դրանով իսկ հնարավորություն են ստանում իրենց աշխատանքները ցուցադրել Երեանում: Նման փառաճոնները թույլ են տալիս նկարիչներին ընդլայնելու իրենց ստեղծագործությունների աշխարհագրությունը:

Գեղանկարիչները ղախկերել են արհեստների և արվեստների ֆաղափ հին Գյումրին՝ իր գործերի ու ներկայի փողոցներով, անցած դարերի հին բնակելի տներով, դրանց կողմից վեր խոյացած ժամանակակից շինություններով՝ փորձելով արձանգրվել ֆաղափի հմայքը: Յուրաքանչյուր արվեստագետի աշխատանքն զգացվում է ջերմություն ու սեր հայրենի բնաշխարհի ու ղախական և ճարտարապետական կոթողների նկատմամբ:

ՄԱՐԻՆԵ ԶՈՒՅԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներսես վրդ. Մելիք-Թանգյան. «Հայոց եկեղեցական իրավունքը»

Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի օրհնությամբ Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Հրատարակչական բաժինը վերահրատարակել է Ներսես վարդապետ Մելիք-Թանգյանի «Հայոց եկեղեցական իրավունքը» գիրքը:

Արժեքավոր այս աշխատությունը երկու գրից բաղկացած մենագրություն-դասագիրք է, որը Մելիք-Թանգյանը գրել է Պետերբուրգում համալսարանական իր կրթությունը ավարտելուց հետո: Այս աշխատանքը նվիրված է հայոց կանոնական իրավունքի հարցերի ֆունդամենտը, և եկեղեցական իրավունքի մի համադարձակ ձեռնարկ է հայ իրականության մեջ: Այս գործը երկար տարիներ էլ է հայ հոգևորականության սեղանի գիրքը և ծառայել է որդես դասագիրք Հայոց եկեղեցու հոգեւոր ձեւաւարներում: Այսօր էլ Ն. Մելիք-Թանգյանի աշխատությունը մնում է դեռևս միակ հրատարակված գիրքը հայկական կանոնագրական գրականության մեջ, որը նախատեսված է Հայոց եկեղեցու բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում դասավանդման համար:

Գիրքը առաջաբանով և ծանոթագրություններով հրատարակության է մատրասել մասնական գիտությունների դոկտոր Ազատ Բոգոյանը: Տղազրույթունը իրականացվել է Հյուսիսային Ամերիկայի Արեւելյան թեմի «Զօրն Եղս. Տեր-Հակոբյան» հիմնադրամի մեկենասությամբ:

Վերականգնվել է Ս. Կարապետ եկեղեցու որմնանկարը

ՀՀ մշակույթի նախարար Հասմիկ Պողոսյանի հրավերով այս օրերին Հայաստանում էր զսնվում որմնանկարներ վերականգնող մասնագետ Զրիսիան Լամոնտան (Բելգիա): Նա օգոստոս ամիսն մոտ մեկ շաբաթ աշխատանքներ է իրականացրել Որմնանկարի Ս. Կարապետ եկեղեցում: Մաքրվել, ամրացվել, վերականգնվել է եկեղեցու հյուսիսային խորանի որմնանկարը:

Ենթադրվում է, որ այն XI դարի աշխատանք է՝ ամփոփված 12 սմ տրամագիծ ունեցող ցրագծի մեջ, ուր ղախկերված է աստղազարդ երկնագույն երկնիք ցրագծով կենտրոնակերպ ու մարդակերպ ղախկերներով, կենտրոնում թեալոր հրաշքակ: Որմնանկարի հետագա ամխաթար ղախկերությանն ուղղված աշխատանքներին մասնակցել են նաև վերականգնող ճարտարապետ Արա Զարյանը (Իսպիա) և որմնանկարների վերականգնող մասնագետ Արժանիկ Հովհաննիսյանը (Հայաստան):

Մ. Մ.

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

«Կոմիսսի սարդ ղախվիրանները» Լուս Անջելեսում

Կալիֆոռնիայի միջազգային թատրոնական փառաճոնի ցուցահանդեսում Ամերիկայում առաջին անգամ սեղաններին 8-ից 11-ը Լուս Անջելեսի «Թեատր Սենտրում» (Թատրական կենտրոնում) ներկայացվելու են «Կոմիսսի 10-ը ղախվիրանները» և «Գույներ» ղեկավարող Չայասահից Միշր թատրական խմբի կողմից՝ համազործակցությամբ Լուս Անջելեսում գործող «Հայկական դրամատիկական արվեստների միություն» (ՀԳԱՄ):

«Արմինյն միտք սփեթեթթ» շաբաթաթերթի փոխանցմամբ բեմադրությունները նվիրված են լինելու Կոմիսսա վարդապետի ծննդյան 140 ամյակին: Փորձելով փերել արվեստների ժանրերի, փիլիսոփայությունների և տարբեր մշակույթների միջև եղած խոչընդոտները, Միշր խումբը բեմադրություններում ղախվիրանները ու ավանդական մոտեցումներին միախառնում է էքստրաֆիկական ղախերի արդի արտադրանքները: Խմբի ներկայացումները ղիտել են Ռուսաստանում (Մոսկվա, Արխանգելսկ,

Տյունեն), Եգիպտոսում, Իրանում, Չեխիայում, Լասվայում և Վրաստանում: «Գույներ» ղեկավարող նկարչական ղախմունքի և ղախային շարժումների միջոցով փորձ է արվում բացահայտել մարմնի և տարածության միջև գոյություն ունեցող կապը: «Գույները կենդանի «էպիկներ» են: Ունեն հոգի, մարմին և խոսում են իրենց մտքով լեզվով», բացատրում են նրանք:

Միջազգային թատրոնական փառաճոնը տեղի է մինչև սեղաններին 18-ը: Մասնակցում են աշխարհի տարբեր երկրների թատրոնները: Փառաճոնի ընդհանուր ղեկավար է Ջո Պերակիոն, իսկ գործադիր ղորդուսները՝ Թամի Թեյլորը:

Կիրակի օրը, սեղաններին 11-ի ներկայացումից առաջ ՀԳԱՄ-ի խումբը բեմական ընթերցանությամբ հանդիսատեսի դասին է հանձնելու Բիանկա Պահասուրյանի «Քաղաքավարության վնասները շարունակվում են» (հիմնված Հակոբ Պարոնյանի ղախվիրանների վրա) ղիտելը:

Տ. Ս.

Մարինե Զուլյանի ցուցահանդեսը

«Մարինեի գործերը ղախթ ղախներով ներկայացում 19-րդ դարու ազնուական հայուհիներու առօրեն է, իրենց փառքան և ինքնաշիջ սարագներով ու նորաձեւ շաքերներով: ... Գնահատելի է իր ճաշակն ու լաւատեսութիւնը ներքնող վառ ղախներու համադրումը», կարող ենք Կանադայում լույս տեսնող «Աղագայ» ազգային, մշակութային և հասարակական շաբաթաթերթի օգոստոսի 15-ի համարի հոդվածում (արձանդակ «Մասիս» թերթից), որը գրվել է Լուս Անջելեսի ար. Ղեւոնդ մայր սաճարի Զորայան թանգարանում հունիսի 30-ին բացված Մարինե Զուլյանի նկարչական ցուցահանդեսի առթիվ:

Ղեւոնդ մայր սաճարի Զորայան թանգարանում հունիսի 30-ին բացված Մարինե Զուլյանի նկարչական ցուցահանդեսի առթիվ: Դոկտ. Վահրամ և ֆիլիմ Պոլիմա Պիրիֆիզի հովանավորությամբ կազմակերպված ցուցահանդեսին ներկա են եղել արեւմտյան թեմի առաջնորդ Հովհանն արք. Տերտրյանը և ար-

Տ. Ս.

